

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOSINCAT
 Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
 Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 - ISSN-L 2734 - 6889

LIMBA ROMÂNĂ - DOVADA IDENTITĂȚII ȘI CONTINUITĂȚII NEAMULUI ROMÂNESC

Ecaterina CHIFU¹

Lucrarea prezintă originea poporului român și a limbii române, ideile unor personalități autohtone despre această origine, atestări ale folosirii limbii române în diferite scrieri care susțin unitatea etnică și lingvistică a poporului român, ideile unor personalități străine despre originea și continuitatea poporului român pe teritoriul vechii Dacii, preocupările unor cercetători români privind istoria limbii române, limba factor de identitate națională, contribuția personală la cercetarea caracterului limbii române, elementele ei specifice, dovadă de continuitate și de identitate a poporului român. Metode de cercetare în studiul limbii propuse::căutare cuvintelor prin lexeme stem (rădăcini de cuvinte purtătoare de sens), folosirea unor morfeme/sufixe purtătoare de sens (ze, ia, an, ean, ian, man etc), a unor desinențe și particole specifice (-ez, -m, -a, -se) în descifrarea textelor scrise, acceptarea ideii că există permanențe în istoria unui popor ce țin de tradiții, obiceiuri, credințe, limbă comună. Calitățile limbii române și posibilitatea ca ea să devină o limbă universală sunt menționate în concluzii.

I. ORIGINEA POPORULUI ROMÂN ȘI A LIMBII ROMÂNE

Limba română limba veche și-nțeleaptă (M. Eminescu – *Scrisoarea II*), limba ca un fagure de miere (M. Eminescu – *Epigonii*) are la bază limba vorbită dintotdeauna pe pământul românesc, cizelată prin veacuri de vorbitorii nativi ai acestei străvechi vetre de cultură și civilizație și înfrumusețată prin creații literare orale și scrise, multe aparținând culturii universale, precum Miorița.

Limba română a fost și va fi un factor de coeziune, de unire permanentă între Românii de pretutindeni, un suport deosebit pentru spiritualitatea românească, în care a înflorit cultura română. Unitatea limbii, dar și asemănarea portului popular din cele trei teritorii populate de români, aceleași tradiții și obiceiuri, credința ortodoxă sunt dovada identității noastre naționale, precum și a continuității poporului român pe pământul străbun. Mihai Eminescu a susținut în opera sa unitatea etnică străveche, spirituală, religioasă a poporului român, având o limbă unică, tradiții și obiceiuri identice, port asemănător în spațiile ce le-a populat: Nu există nici o deosebire între rasa română din Muntenia, Moldova, din cea mai considerabilă parte a Ardealului și a Țării Ungurești. E absolut aceeași rasă, cu absolut aceleași înclinări și aptitudini. (M. Eminescu – *Opere*, vol. IX) Poetul subliniază: Românii nu sunt nicăieri coloniști, veneturi, oamenii nimănu; ci, pretutindenea unde locuiesc, sunt autohtoni, populație mai veche decât toți conlocuitorii lor. (M.Eminescu – *op. cit*)

Aducând drept argumente asemănările lingvistice din spațiul românesc, Eminescu a conchis: O unitate atât de pronunțată a limbei dovedește o unitate de origini etnice. (M.Eminescu – *op.cit*). Mihai Eminescu, creatorul limbii poetice românești, a scris despre limba română: Limba este însăși floarea sufletului etnic al românimii. Numai în limba sa omul își pricepe inima pe deplin. (Mihai Eminescu – *op.cit.*)

¹ Lucrarea a fost publicată în volumul colectiv *OBĂRȘIA NEAMULUI ROMÂNESC, Bunăstare prin educație*, 1 noiembrie, 2022, ROMÂNIA, Palatul parlamentului.

Cei cu inima română sunt cu adevărat uniți în cuget și simțiri, căci există un anumit fel de a gândi și de a simți românește, imprimat de factura psihică a unui popor străvechi ca al nostru, poporul român, blând și înțelept, greu încercat de-a lungul istoriei sale atât de zbuciumate. Deși separați prin opreliști diferite de-a lungul istoriei, românii și-au păstrat unitatea de limbă, azi fiind posibilă înțelegerea românilor de pretutindeni, chiar dacă vorbesc dialecte diferite. Marija Ghimbutas, cercetătoare din America, aduce dovezi privind formele cele mai vechi de viață umană (Ion de la Anina, peștera cu oase din jud Caraș-Severin 37.000 - 42.000 de ani) care sunt în spațiul carpato-danubiano-pontic, viață favorizată de condițiile climatice.

Noi însă trebuie să ținem seama de observația d-lui Gabriel Gheorghe în cartea Valah, care susține că civilizația s-a format în zonele cu sare sau pe drumurile sării, teritoriul românesc având mari resurse.

Profesorul Alexander Rodewald, director al Institutului de Biologie de la Universitatea din Hamburg și Georgeta Cordoș au studiat genomul uman. În studiul comparativ de paleogenetica (relicve străvechi de oase și probe de sânge ale populației actuale realizat de dumnealor se pune în evidență continuitatea pe linie genetică a neamului românesc.

Nicolae Densușianu, în *Dacia preistorică*, vorbește de o civilizație preistorică, civilizația pelasgică, cea a păstorilor ce își acopereau corturile cu piei de oaie, Pelasgia fiind de o parte și de alta a Dunării, cuprinzând un vast teritoriu între Nistru și Panonia, un popor unit prin grai și spiritualitate, de la care s-au format civilizațiile europene.

Tăblițele de la Tărtăraia, conțin cea mai veche scriere din lume, înaintea celei sumeriene și aduc dovada viețuirii de circa 7000 de ani pe teritoriul țării noastre.

Tăblițele de la Sinaia descifrate de Aurelia Pețan, de Constantin Olariu Armin și Adrian Bucurescu separat, aduc mărturii despre evenimente petrecute înaintea conducerii Daciei de Decebal și au o mare valoare istorică, fiind cronici ce reprezintă identitatea neamului dac.

Dacii, prin, migrațiune spre sud, nord, vest sau est au dus cu ei limba, cultura lor, mai ales ceremonialul religios, credința, științele, tehnologia avansată (prelucrarea fierului), etica lor cu mari implicații socio-istorice și noi trebuie să studiem cultura altor popoare, pentru a face comparații și a stabili adevărul istoric.

Limba matrice a Europei este vechea limbă creată de Daci, de cei care au dus-o în lume pe diferite căi, prin transhumanță sau transmutare în alte spații, din cauza înmulțirii demografice, a calamităților sau din interese economice. Această limbă matrice s-a păstrat în limbile romanice, cu sistemul ei gramatical coerent, cu modele de structurare a comunicării, cu ajutorul unor lexeme care au forme sonore și scrise aproape identice în diferite limbi europene, cuvinte ce redau multiple noțiuni, fiind o limbă foarte bogată.

Limba română are un farmec și o poezie aparte, fiind o limbă fonetică, armonioasă, foarte muzicală. Jules Michelet, istoric francez, spunea când vorbea de limba română că graiul poporului român este un suspin și o lacrimă îi tremură în viers. (Jules Michelet Histoire de la Roumanie).

Limba română este o operă de artă a cuvântului, prin bogăția, muzicalitatea și expresivitatea ei. Lucian Blaga a scris: Limba este întâiul mare poem al unui popor (Lucian Blaga – *Trilogia culturii*).

Unitatea limbii, dar și asemănarea portului popular din cele trei teritorii populate de români, aceleași tradiții și obiceiuri, credința ortodoxă sunt dovada identității noastre naționale, precum și a continuității poporului român pe pământul străbun.

Limba pentru care s-au dat atâtea jertfe de sânge pe plaiurile românești, limba credinței noastre strămoșești, limba română este o limbă omogenă, o limbă a viitorului european, ea fiind mai bine sistematizată ca alte limbi, va fi limba Europei unite, cum preconizează mulți cercetători.

II. IDEILE UNOR PERSONALITĂȚI ROMÂNEȘTI DESPRE ORIGINEA LIMBII ROMÂNE, LIMBA VIETUIRII DE MILENII PE PĂMÂNTUL ROMÂNESC

Limba este cartea de noblete a unui neam, afirma Vasile Alecsandri. Această insulă de românism, România, înconjurată de popoare vorbitoare a unor limbi total diferite de română este cea mai bună dovadă a continuității și identității poporului român.

3

Noi infirmăm originea romană a poporului român și originea latină a limbii române ca și a limbilor romanice. Și alți cercetători nu consideră latina ca limbă de bază de la care s-au format limbile romanice. Ex: Carme Jimenez Huertas în cartea *Nu venim din latină* (Editura Getodacii, 2016). aduce argumente de ordin lingvistic ca și Yves Cortez care susțin că franceza nu se trage din latină în studiul: *Le français ne vient pas du latin*.

Dicționarele limbii române prezintă mai ales originea străină a cuvintelor limbii române: greacă, latină, slavă sau franceză, ca și când poporul român ar fi incapabil să-și formeze propria limbă sau pentru că aici s-au adunat oameni de toate națiile și au influențat limba vorbită.

Combatem tezele latiniștilor care susțin că prin regresie fonică sau schimbarea vocalelor și consoanelor s-ar fi format cuvintele românești. Romanii au cucerit doar o parte din Dacia (14% din teritoriu), restul era ocupat de Dacii liberi ce vorbeau aceeași limbă ca cei din teritoriul ocupat. Mercenarii aduși în Dacia din tot imperiul nu vorbeau latina, care era limba administrației, nu au putut înființa școli de învățare a latinei pentru băștinașii împrăștiați pe munți, văi, dealuri. La retragerea aureliană (271-275, d. H.) cauzată de atacurile dacilor liberi și al migratorilor, nu toată populația de pe teritoriul Daciei a fost transferată în sudul Dunării, cum susțin unii istorici unguri și germani, fiindcă acest neam de păstori și agricultori nu ar fi părăsit locurile lor favorabile practicării acestor îndeletniciri ce le asigurau existența și combatem pe toți cei ce susțin că a Dacia a fost golită de populație. Idee este combătută de istoricul A. D. Xenopol în studiile sale. (cartea: *Teoria lui Roesler. Studiu asupra stăruinței românilor din Dacia Traiană*, 1884, 300 de pagini). În 1885, a publicat la Paris, lucrarea *O enigmă istorică. Românii în Evul Mediu* pune în evidență continuitatea Românilor în spațiul românesc tradițional, carpato-danubiano-pontic.

Limba veche s-a păstrat în documente precum: *Codex Argenteus* (începutul sec. al VI-lea), traducerea Vechiului Testament după o versiune grecească de episcopul Wulfila, scrisă în alfabetul cu grafeme getice/ cel gotic cu litere ascuțite (rune), scrisul se aseamănă foarte mult cu cel folosit în Tăblițele de la Sinaia. *Codexul Rohoncz* sau Rohonc este scris tot în acest alfabet, cum susține d-na Viorica Enăchiuc care interpretează codicele ca pe o cronică a blakilor/ vlahilor din Dacia, datată în secolele XI-XII, scrisă în limba latină populară vulgata, adică getă, cu un alfabet dac.

Tăblițele de plumb de la Sinaia reprezintă o cronică a istoriei dacilor, menționează nume de regi daci și toponime dacice, *textele fiind scrise mai întâi pe plăci de aur*. Dan Romalo a descifrat primul aceste texte, ajutat de Valeria Guțu Romano, impresionat de această descoperire. Ele au fost descifrate și de Aurelia Peșan, de Constantin Olariu Armin și Adrian Bucurescu separat, aduc mărturii despre evenimente petrecute înaintea conducerii Daciei de Decebal. Multe personalități ardelene ca. Ion Inocențiu Micu-Klein (1692-1768) susțin existența românilor pe teritoriul Ardealului de la începuturile istorice.

14. Nicolae Iorga în *Studii și documente cu privire la istoria românilor* (25 de volume între 1901-1913) susține că nucleul central al limbii noastre este vatra străromână.

15. Ioan Russu în scrierea *Elemente autohtone în limba română*. Substratul comun româno-albanez face comparații între limba română și cea albaneză, care a păstrat mai multe cuvinte comune cu româna.

16. Istoria limbii române de Alexandru Rosetti și Studiile lui Iorgu Iordan pun accent pe descendența romană a poporului român, latinitatea fiind principala caracteristică a limbii române, susținând teoria continuității viețuirii dacilor în spațiul carpato-dunărean-pontic.

17. Dimitrie Macrea în lucrarea Probleme de lingvistică română susține ideea continuității pe pământ străbun a unei populații ce avea specific limba română.

18. Lucrarea O enigmă și un miracol istoric: poporul român și volumul Originile și formarea unității românești de Gheorghe Brătianu aduc în lumină adevăruri despre rezistența poporului român pe pământul străbun, în ciuda vicisitudinilor istorice, despre păstrarea unității etnice, plasând istoria poporului român în context european.

19. Gavril Cornuțiu afirmă: Limba română constatăm că respectă, într-un mod uluitor, ca răspândire, granițele statului dac, în timpul înfloririi lui (unit sub Burebista) și susține că trebuie admisă continuitatea biologică a poporului român, dar și a limbii sale. El aduce argumente faptul că în documentele istorice toponimia este dacică, deci ea nu putea fi transmisă decât de o populație getică/dacică ce a locuit neîntrerupt în acest spațiu carpato-danubian-pontic.

20. Gavril Cornuțiu subliniază ideea că nu s-a făcut romanizarea dacilor, ci asimilarea romanilor pe teritoriul Daciei, susține că Românii au continuat tradițiile dacice privind organizarea spațiului de locuit, nu cele romane, au făcut cetăți de pământ și biserici de lemn, ca și dacii, romanii preferând piatra. Costumele românilor sunt asemănătoare în toate regiunile locuite, variante ale celor de pe Columna lui Traian.

Dumnealui aduce argumente lingvistice, cuvinte de origine dacă, având răspândire în toată Europa. Ex: verbul a zice//dic(moldovenesc), dico(lat.), dire (it), dire (fr).

III. ATESTĂRI ALE FOLOSIRII LIMBII ROMÂNE DE-A LUNGUL TIMPULUI, ÎN DIFERITE SCRIERI CARE SUSȚIN UNITATEA ETNICĂ ȘI LINGVISTICĂ A POPORULUI ROMÂN

1. Cel mai vechi document păstrat la noi, scris în 1521 în română, dar cu litere chirilice este *Scrisoarea lui Neacșu către judele Brașovului Hanăș Begner* (Hans Benkner) în care autorul dă informații despre mișcările trupelor otomane, pune în lumină lexicul românesc din prima jumătate a sec. al XVI-lea, inclusiv pe cel din veacul anterior, foarte asemănător cu cel de azi.

2. Cronicarii Grigore Ureche, Miron Costin, Ion Neculce, susțin că locuirea a fost continuă în spațiu vast și locuitorii din Moldova, Țara Românească și Ardeal au același caracter, aceeași fire petrecăreață, voioasă, aceleași obiceiuri, tradiții ca ale strămoșii vlahii/olahii. Miron Costin este primul ce observă ce departe este latina de limbile romanice.

3. Dimitrie Cantemir în *Descriptio Moldaviae* face o prezentare geografică, istorică, politică, religioasă, etnografică, a Moldovei, subliniind unitatea etnică și lingvistică a celor din Moldova, Țara Românească și Ardeal. D. Cantemir consideră o barbarie ce a durat două secole (cronologic 5 secole) folosirea limbii slavone, fiind limbă liturgică și administrativă, dar trebuie să subliniem faptul că domnitorul a cerut respectarea tradiției scrisului românesc. Marele cărturar afirmă că prin grai și spiritualitate a înflorit poporul român și locuitorii din vatra românească sunt cei de la care s-au format civilizațiile europene.: Muntenii și Ardelenii, au tot o limbă cu Moldovenii. D. Cantemir subliniază prezența elementelor dacice în vorbirea din Moldova: ...și fiindcă în limba Moldovenească să află oarecare cuvinte, care nu sunt nici latinești nici de pe la alte limbi de prin prejur, pentru aceia se vede că sunt rămășițe de pe la Dacii cei vechi.

4. B. P. Hasdeu, lucrând la dicționarul *Etimologicum Magnum Romaniae* a susținut limpezimea elementului dacic al limbii române, observând că multe cuvinte din vocabularul esențial au origine dacă. În studiul său *Pierit-au Dacii?* combate pe unii lingviști maghiari care se servesc de un text al lui Eutropius, dând o interpretare greșită expresiei *viris euxhasta* cu referire la bărbății daci, despre care ei susțin că au murit în războiul cu romanii sau s-au sinucis, pentru a justifica originea daco-română a poporului român. În cartea sa *Cuvente den bătrâni* (1878-1879) Hasdeu, primul exeget al literaturii apocrife din România a descris limba română în volumul I, *Limba română vorbită între 1550-1600* a amintit de stratul dacic al limbii române și în *Codex Studzanus* (colecție de texte apocrife) abordează diferite probleme de lingvistică (Ex. prezența articolului în limba română), observând fazele evoluției limbii.

5. *Palia de la Orăștie* (1582) a scos în evidență numele de rumân/român și limba românească, fiind folosită în acele vremi.

IV. IDEILE UNOR AUTORI STRĂINI DESPRE ORIGINEA ȘI CONTINUITATEA LIMBII ROMÂNE, LIMBA A SPIRITUALITĂȚII ROMÂNEȘTI

1. Există doar o asemănare lexicală între română și latină, așa cum a susținut în cartea *Nu venim din latină* (Editura Getodacii, 2016). Carme Jimenez Huertas dar scriind despre originea limbilor romanice, consideră latina ca o limbă soră sau „verișoară” a acestora, nu limbă - bază de formare a lor. Ele au o limbă matrice din care s-au format, existând ca graiuri locale, variante ale aceleiași limbi, dar nu latina, limba elevată a clerului și învățaților romani, o limbă a elitelor, susținem noi. Mulți filologi francezi susțin că franceza nu se trage din latină (Yves Cortez: *Le français ne vient pas du latin*).

2. Herodot în *Istorie* îi amintește pe geți cei mai viteji și mai numeroși dintre traci care stăpâneau ambele maluri ale Istrului și foloseau o limbă asemănătoare.

3. Strabon, istoric grec, în *Geographia*, afirmă despre daci că au aceeași limbă ca și geții care sunt mai bine cunoscuți de eleni, deoarece se mută des de pe o parte pe alta a Istrului. Ei s-au amestecat cu tracii și cu misii. (cei din Moesia) fragment reprodus în ROMÂNNO-DACICA III – izvoarele antice ale istoriei României.

4. Medicul grec Discoride (lucrarea: *De materia medica*, II-IV) redă 35 de denumiri de plante medicinale din limba dacă la care Pseudo-Apuleius mai adaugă încă 14 nume getice.

5. În *Getica*, Iordanes scrie despre limba geților, el fiind un bun cunoscător al acesteia, despre folosirea ei pe un vast teritoriu, despre secretele astronomice și teoria despre cele 12 semne ale zodiacului, confirmă existența unui calendar la Sarmizegetuza, fapt constatat și de istoricii Constantin și Hadrian Dacicoviciu.

6. Poetul Ovidiu afirmă că cel mai vechi alfabet este cel getic, după ce a făcut o comparație între mai multe alfabete. (Ovidiu „Tristele” „Poniticele”, referindu-se la cartea sa în limba getă.)

7. Carolus Lundius, profesor jurist din Suedia a scris *Zamolxe, primul legiuitor al Geților* (Upsala, 1687), carte tradusă de d-na prof. Maria Crișan și ne aduce adevăruri majore despre scrierea la geți, într-un alfabet propriu. El a alcătuit un dicționar de cuvinte gete. Acest autor, pornind de la numele Gautland/Gotland al unui ținut din Suedia, prezintă istoria cuceririlor goților a teritoriului vast unde au format imperiul rusc, precum și revenirea în patria-mamă, Dacia, fapt istoric consemnat în scrisoarea ce atestă Martirul Sfântului Sava (12 aprilie, 372, d.H.) în timpul lui Atanaric, când *Dacia s-a numit Gotia*, cum se atestă în *Epistola Bisericii lui Dumnezeu din Goția* (Dacia) către *Biserica lui Dumnezeu ce se găsește în Capadocia* și către toate Bisericele locale ale Sfintei Biserici universale. Carolus Lundius în lucrarea mai sus amintită dă și explicație a numelui de get: Așadar ei sunt numiți getae, gothones, gothini, getar, gettar, jettar, jottar, gautar, gotar, ca și la indigeni, attrâ de la ga, ge, care e totuna cu gau, go, jo, gio, goja, terra de ia gieta, care însemnează a naste, a dezvolta, a răspândi. (Daniel Droixhe: *La linguistique et l'appel de l'histoire* (Gallica BNF).

Acest alfabet a fost publicat de Johannes Magnus Gothus (1488-1544) în *Historia de nsis*, lucrare publicată în 1554, cărți care dovedesc faptul că geții au folosit un alfabet fonetic, limba getă existând înainte de fondarea Romei. (site: Gallica, BNF).

8. Bonaventura Vulcanius Brugensis în 1571, în scrierea *De Literis & Lingua Getarum* aduce argumente care dovedesc faptul că geții au folosit un alfabet fonetic. (site: Gallica, BNF)) adevăr susținut și de d-na prof. Maria Crișan în lucrarea *Geta-limba primordială* (p.86-87, Editura Paco Buc, 2012).

9. Episcopul get Wulfilla a creat pe la mijlocul sec. al IV-lea d. Hr. un alfabet, pornind de la semnele getice. D-l Paul Găleşeanu, a studiat Biblia lui Wulfilla în copie (Document: Codex Argenteus de la Universitatea din Upsala, Suedia) și a concluzionat că acesta este primul document protoromân lingvistic și literar din sec. al IV-lea, e.n. ce confirmă ideea continuității viețuirii pe plaiurile românești de primii ei locuitori. În glosarul de 200 de pagini 700 de cuvinte sunt românești.

Marii istorici aduc mărturii despre istoria poporului român, despre limba lui, despre factorii de identitate culturală în viețuirea lui neîntreruptă pe teritoriul actual al României și dincolo de hotarele ei.

IDEILE UNOR CERCETĂTORI ROMÂNI PRIVIND ISTORIA LIMBII ROMÂNE. LIMBA, FACTOR DE IDENTITATE NAȚIONALĂ

1. Grigore Tocilescu în lucrările *Dacia înainte de romani* și *Istoria românilor* a abordat civilizațiile de pe Teritoriul Daciei, servindu-se de probe arheologice, concluzionând că există dovezi ale vieții continue pe teritoriul vechii Dacii.

2. C.A. Rossetti în *Istoria limbii române* face un studiu al istoriei limbii române, folosindu-se de elemente de geografie lingvistică, pornind de la teza continuității limbii române în spațiul carpato-danubian-pontic, ca moștenitoare a latinității, ideea îmbrățișată și de Iorgu Iordan în *Gramatica limbii române* (București, 1937, ediția a II-a, 1946).

3. Lucian Cueșdeanu în cartea *Româna, limba vechii Europe*, ne arată faptul că românii și-au construit singuri cuvintele, după un sistem propriu extrem de ingenios. El vorbește de creativitatea limbii române, de caracterul ei metaforic și abstract, considerând că limba vechilor locuitori ai teritoriului românesc era formată din onomatopee ce au avut o mare productivitate în procesul evolutiv al limbii române. Este viabilă teoria sa despre studiul istoriei limbii, pornind de la morfeme stem, accesând anumite nuclee semantice, serii sinonimice, sintagme, metafore, perifraze. Morfemele stem românești compun sonor noțiunile europene. Fiecare cuvânt românesc, prin aglutinarea de morfeme stem, cuprinde o descriere metaforică a noțiunii, copiată de străini, cu mici deformări sonore.

4. Pentru o profundă cercetare a evoluției limbii române trebuie consultate lucrările lui Al. Graur despre fondul principal lexical principal, FLP și mai ales teoria circulației cuvintelor lansată de B. P. Hasdeu, care subliniază că fizionomia unei limbi nu este dată de inventarul unităților lexicale, ci de folosirea lor, de frecvența acestora.

5. Constantin Barbu în *Codex Aureus Dacoromanorum* a adunat documente, hărți, manuscrise, comentarii și interpretări renumite pentru a susține că România este centrul vechii Europei sau miezul străvechiului Imperiu Arian, cu o limbă proprie, ce vine din străvechime. Printr-o serie de hărți și manuscrise referitoare la originea și dezvoltarea poporului român în context european, autorul aduce argumente științifice pentru a demonstra originea nelatină a limbii române.

6. Diccionario etimológico rumano/ Dicționarul etimologic al limbii române realizat de Alexandru Ciorănescu, filolog poliglot, pornind de la limba dacilor, aduce informații despre originea limbii române.

7. Dimitrie Macrea în *Probleme de lingvistică română* susține: Majoritatea filologilor români explică unitatea și armonie limbii române, prin intensă circulație transhumantă a păstorilor români de la o țară românească la alta, precum și prin frecvențele strămutări și dedublări de sate din motive climatice, hidrologice sau istorice (Brad-Brădet-Brădeni-Brădești...)

8. Gh. Iscriu a publicat *Strămoșii noștri reali :Geții, Traci-Dacii-Ilirii*, națiunea – matca din Vatra vechii Europe a scos în evidență legăturile dintre Daci care și-au păstrat o limbă mereu în evoluție de-a lungul istoriei și alte neamuri înrudite prin limbă, obiceiuri, tradiții, credință.

9. Limba română este limba vechilor cazanii (Alexe Mateevici – *Limba noastră*) a fost fixată în scris de cărturari ca:Varlaam, Dosoftei, Coresi, în limbajul liturgic s-au păstrat cuvinte din româna veche, biserica având un mare rol în conservarea limbii române.

11. Ion Inocențiu Micu-Klein (1692-1768) este promotorul luptei naționale, sociale și politice a românilor din Transilvania și a adus argume privind originea poporului român și a limbii românești solide revoltat de existența privilegiilor acordate maghiarilor, sașilor și secuilor prevăzute de „Unio trium nationum” și aduce ca argumente existența românilor pe teritoriul Ardealului de la cucerirea romană.

12. Reprezentanții Școlii Ardelene trebuie amintiți în acest studiu. O mare realizare a Școlii Ardelene a fost introducerea grafiei latine în limba română, în locul scrierii chirilice, și tipărirea primului dicționar cvadrilingv al limbii române, *Lexiconul de la Buda*.

Deviza Școlii Ardelene a fost *Virtus Romana Rediviva* un îndemn la renașterea vechilor virtuți ostășești, în lupta pentru drepturi naționale, lupta pentru limba și credința străbună, pentru unirea tuturor românilor într-o singură țară.

Samuel Micu este autorul lucrării *Istoria și lucrările și întâmplările românilor* (1805) care a fost publicată fragmentar sub titlul *Historia Daco-Romanorum sive Valachorum* de August Treboniu Laurian și integral abia în anul 1995, de Ioan Chindriș, sub titlul *Istoria românilor*, ediție princeps după manuscrisul original, cu prefață și note de autor (vol. I-II, Editura Viitorul Românesc, București, 1995).

Petru Maior a scris Istoria pentru începutul românilor în Dachia, (Buda, 1812), operă cu care înfruntă teoriile unor istorici: Franz Josef Sulzer, Josef Karl Eder, Jernej Kopitar care încercau denaturări ale adevărului istoric. În același volum se găsesc și lucrările: Disertație pentru începutul limbei românești și Disertație pentru literatura cea veche a românilor.

Samuil Micu și Gheorghe Șincai în lucrarea Elementa linguae daco-romanae sive valachicae fac o paralelă între latină și română. Ei propun eliminarea cuvintelor de altă origine și înlocuirea lor cu neologisme latinești, optând pentru o origine superioară a românilor din Transilvania, pentru a avea drepturi egale cu alți conlocuitori.

În secolele al XII-lea și al XIII-lea a fost introdus alfabetul slav în cancelaria domnească, limba română fiind scrisă cu caractere chirilice. În 1863 se instituie folosirea alfabetului latin, prin reformele lui Al. I. Cuza.

13. Litere și semne specifice scrierii getice s-au păstrat nu doar pe Tăblițele de la Tărtăraia, semnele alfabetiforme, de tipul runelor, semnele geometrice de pe cărămizile de la Slon (jud. Prahova), pe fibula Tezaurului de la Pietroasa, pe gulerele și cămășile țăranilor din Ardeal, afirmă d-l conf. Arh. Cristofi Cerchez.

14. D-l Gabriel Gheorghe susține că cercetarea limbii române trebuie să pornească de la limba țărănească ce-a dăinuit prin milenii, fixând noțiunile, cu sensurile lor proprii sau metaforizate, cristalizate în procesul vorbirii. Limba română are 31 de litere și folosește cele 26 de caractere ale alfabetului latin la care se adaugă o serie de 5 caractere suplimentare formate prin aplicarea de semne diacritice: Ă, ă, Â, â, Î, î, Ș, ș, Ț, ț. O caracteristică a limbii române este redarea în scris a unor sunete prin una, două sau trei litere: ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi, K, k și existența a unor litere împrumutate din alte alfabet: w, x, y, x, ultimul reprezentând două sunete: gz(examen, exercițiu, exemplu) sau cz(extaz, Marx).

Cercetători contemporani ca Aurel David (*Studii de istorie a înălțării și declinul nației românești*), Marius Fincă (*Românii în mileniul de întineric, secolele al III-a și al IV-lea*), Mihai Vinereanu (*Adevărata origine a limbii române*), dar mai ales multiplele documente adunate și studiate de dl. prof. Ioan Birta privind obârșia neamului românesc și existența limbii române în documente scrise, au contribuit la stabilirea adevărului privind originea limbii române.

CONTRIBUȚIA PERSONALĂ LA CERCETAREA CARACTERULUI LIMBII ROMÂNE, IZVOR DE CONTINUITATE ȘI DE IDENTITATE A POPORULUI ROMÂN

Susținem teoria lui Lucian Cueșdeanu despre morfeme stem care intră în structura cuvintelor, după scheme matematice, îmbogățind astfel limba. Limba a evoluat permanent, îmbogățindu-se, devenind mai concisă, mai clară, mai organizată.

Limba dacilor la început a fost constituită din cuvinte de mici dimensiuni, multe onomatopee care s-au contopit de-a lungul veacurilor, au format, prin aglutinare, cuvintele mai lungi, proces facilitat și de scriere. Credem că la început oamenii foloseau monosilabe, se exprimau prin grupuri de cuvinte pentru a desemna un obiect.

Exemple: Sufixul -an la început avea sensul de cer, dar prin iradiere a căpătat semnificația actuală de loc/origine. Ex: muntean, ardelean, oltean. Dacă luăm ca bază Lu An, nume foarte vechi care intră în componența toponimului Luana, vom observa extinderea acestui sufix an purtător de sens, în cuvinte ce desemnează originea sau o trăsătură de caracter: craiovean, ploieștean, viclean etc. la fel de productiv este și sufixul -on (pantaloni, etalon, avion).

Ex: la cuvântul bază an s-a adăugat m ce marchează apartenența și a apărut man cu sensul de bărbat, întâlnit în vechi și noi: dragoman, hatman, vatman, grandoman. Se impune necesitatea de a studia limba română pe baza unor morfeme stem, adică mici lexeme, purtătoare de sens, semene, care sunt cuvinte de bază pentru a crea un organism viu, limba română. Vom analiza vocabula za ce se află în barza, recunoscut drept cuvânt dacic, prezent în multe cuvinte mai vechi dar și mai noi: za, zale, zarvă, zare, z(ă)pada, zace, zare, z(ă)vor, zavistie, z(ă)cământ, raza, oaza, paza, varza, fiind foarte productiv în neologisme ca: fază, proteza, ipostază, ipoteză, ipotenuză. Dacă ne gândim la sensul lor, vedem că au ceva

comun, za/ză având sensul de legătură, deci membrii aceluiași popor au produs cuvinte, după o logică mentală bine stabilită, urmând scheme structurale, modele de formare matematică. Morfemul ez pus la verb (lucrez) indică locul, originea: albanez, bavarez, polonez. El este foarte productiv ca și ze-loc/ținut : zestre, Zenovia, zenit.

Cuvântul „ra”(soare) este foarte productiv, intră în componența multor substantive comune și adjective: arat, arătura, brad, braț, bara, băutura, cărare, dragoste, drag, editura, făptura, ghitară, hora, ilustrare, javra, latura, murătura, mătura, natura, opera, prag, strat, șirag, tăietura, țara, sărătura, șatra, uitătura, vatra, vidra etc. „Ra” este sufix pentru formarea multor cuvinte și ne întrebăm de ce în limba română este așa de frecvent în cuvinte ce exprimă: acțiunea, rezultatul unei acțiuni, însușirea(arătura, cotitura, învățătura). Îl găsim și în toponime ca:Romania(Țara omului lui Dumnezeu în Tartaraia/Tărtăraia (Țara de Jos a lui Dumnezeu), Razel, Prahova, Brașov, Craiova, Arad, Oradea, Timișoara Sighișoara..

VII. CONCLUZII

În evoluția ei, limba română și-a păstrat stabilitatea în continuitatea, cum afirmă d-l profesor Gheorghe Bucur, s-a dezvoltat în jurul unor permanențe lingvistice.

Fiind o limbă fonetică, armonioasă, muzicală, ușor de memorat și asimilat, având o largă circulație. Susținem ideea afirmată de d-l Lucian Cueșdeanu că limba are la bază monosilabe care s-au sudat, formând cuvinte mai mari, prin aglutinare, morfemele stem fiind o bază de noi creații lingvistice. Este valabilă teoria lui Lucian Costi în cartea Limba română căci există o continuitate biologică a poporului român, care a creat o limbă unică și că trebuie acordată prezumția de originalitate a limbii române, combătând pe cei ce consideră că limba noastră are un caracter eterogen, cum dovedesc dicționarele etimologice.

Limba română are un caracter unitar, graiurile din Ardeal, Banat, Dobrogea, Maramureș, Moldova, Muntenia, Oltenia, Republica Moldova se deosebesc doar prin anumite regionalisme și fonetisme specifice. Alexandru Philippide a subliniat unicitatea limbii daco-române ca limbă fără dialecte, vorbind doar de subdialecte.

Structura gramaticală atât de sintetizată a limbii române poate fi un punct de reper pentru limbajul internațional, limba daco-română fiind limbă-bază de comunicare internațională, de la care s-au format limbile romanice.

Poporul român, prin fiii săi, va fi mereu o continuitate pe linia „infinitului din noi”, îmbogățind mereu și înfrumusețând spiritualitatea românească.

Limba română, s-a format în spațiul carpoato-danubian-pontic, fiind o limbă cu multiple posibilități de a reflecta realitatea, de a reda noțiuni, idei, sentimente, subtilități ale gândirii, este ea însăși o operă de artă, prin muzicalitatea, fonetica și topica sa, iar noi avem obligația de a o respecta, dezvolta și valorifica în comunicarea scrisă și orală, precum și în opere literare ce o pot înscrie în contextul lingvistic internațional, în patrimoniul cultural al umanității.

Ecaterina CHIFU, Râmnicu Sărat, decembrie 2022